

„Istarska Rijec“

Izlazi svakog četvrtka uveče. Svako drugo četvrtka donosi literarni prilog „Mladi Istaran“. Pretplaća za tuzemstvo iznosa 15 — lita na godinu, a za inozemstvo 20 — lita. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) — Via S. Maurizio d'Assisi 20/1. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEĆ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

Oglasi stoje 6 lira

za svaki centimeter visine u širini jednog stupca. Za više kratko uvrštenje daje se znatno popust prema pogodbi. Plaća se i u tuzini u Trstu. Lopi se za svaki uređnik i novac upravi. Neifrancizirani se nisu ne prijatni, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Prof. dr. Josip Šilović.

Ima već od prilike osam dana, što se u Opatiji nalaze obje delegacije: talijanska i jugoslavenska. Jugoslavenski delegati jesu: Dr. Šilović, Stevan Kadić, te ministar Pašić, i dr. Rybář, bivši odvjetnik u Trstu.

S njima su došli i eksperti, koji će svojim iskustvom i znanjem biti na ruku delegatima. Za danas spominjemo samo dva takova eksperta: dra. Sišića, čuvenog jugoslavenskog povjesničara i dra. Stražnickoga, sveučilišnog profesora. Mlad je to čovjek, ali već dugo uživa glasa vrhna stručnjaka, osobito u stvarima trgovačkoga prava.

I dr. Josip Šilović je sveučilišni profesor. On je zapravo dika jugoslavenskog sveučilišta u Zagrebu. On, je možemo reći, čovjek svjetskoga glasa. Hrvatima imadu u prvom redu njemu da zahvala, što se u njih onako lijepo razvila grana pravne nauke, u kojoj je dr. Šilović stručnjak prvoga ruda. Nije ovdje mjesto, da se iznesu sve one neizmerne zasluge, što ih je dr. Šilović stekao na znanstvenom polju. O tom govore mnoge knjige, što ih je napisao i time prodičio i sebe i domovinu svoju.

Dr. Šilović bavio se i je politikom. Bio je mnogo godina članom hrvatskoga sabora. Imao je protiv sebe žestoku oporbu. O tom njegovom radu kazat će već historičari svoju. Nema sumnje, da će njezin sud biti mnogo u čemu drukčiji od suda njegovih savremenih protivnika.

Dr. Šilović sazdao je sebi još jedan spomenik, pred kim se moramo u prvom redu: da se poklonimo ml. Istri.

Već se u vrijeme rata bilo survalo na ovu našu tužnu Istru veliku zlu. Godine sube, nerodne, krvave, strasne. — U mnogim krajevima, uz druge nevolje navaliła i glad. Stari pogibali, a uboga se djeca na očigled sušila i gubila.

U taj teski čas, kad smo već držali, da je za mnogo naša siromašna djeca kucnala posljednja ura, sađe nam iz Zagreba glas, da se onamo pokrenula akcija za spasavanje gladne djece. Na čelu toga čovjekovubivog pokreta bio je naš dr. Šilović. Taj čovjek ima i srca okrenuto je iznaj-prije svoj pogled upravo ovamo k ovom nesretnom kraju. Zasluga je njegova, što

je u godinama 1917. i 1918. do 3000 istarske djece našlo zakloništa u Hrvatskoj i Slavoniji. Zasluga je njegova, što su mnoga naša djeca našla u dobrih ljudih okrupe; mnogi od naših sadašnjih mladića i djevočka duguje svoj život, svoje zdravlje njemu, našemu velikome dobitvoru, dru. Šiloviću.

To je bilo u ono črno doba, kad je Austrija bila izdala parolu, da se ima i gladiu naš rad da istrijebi. Austrija je tako htjela, ali dr. Šilović je rekao: Ne! Nije to išlo lako. Bilo i zapreka, s mnogih strana. A mnogi nisu ni shvatili veličnu one akcije. Mi smo je odmah shvatili, jer smo i sami gledali sablasti gladi i smrti okom u oko. Shvatili smo i njega, dra. Šiloviću, i pomagali smo mu. I već sam osjećaj, da smo time i mi pridonijeli nešto, da se je po gdjejke naše istarsko nevino dijete istriglo smrti, ispunja nam dušu mirnim zadovoljstvom.

A kako mora tek da bude njemu, koji je bio duša svega! Taj dobri čovjek nalazi se i danas među nama. Poslasi za ga ovamo u poslu, koji se nas Istrana direktno ne tiče. Za nas, što je učinjeno — učinjeno je. Ali nama toga, tko bi mogao spriječiti našem sreću, da svome velikome dobitvoru i u ovoj zgodi ne iskaze, koliko smo mu harni i blagodarni za sve ono neizmerno dobro, što ga je i u vrijeme velikoga rata i poslije iskazao našim ml. im nevoljnicima.

Dru. Josipu Šiloviću ima danas oko 65 godina. Dobro ih nosi. Ovakvo sa obično dobro drže ljudi, koji imadu za sobom mnogo uspjela rada. Pa jako su u životu stogodi i pogriješili (a tko ne griješiti?) još će uvijek da prevagne ono dobro i blagoslovljeno, što su svojim teškim i mučnim radom namakali narodu i otadžbini. Profesor dr. Josip Šilović rodom je Primorca, baš iz Praputnjaka, sela poviše Bakra. Ali dr. Šilović veli, da je i Istranin, budući da on Istrane odvijek vrlo voli i jer ima u Dragi Mošćenici jednu kućicu i barku...

Nama ne može biti nego na utjehu jedan takav Istranin. Živio i najdrže se na ovom našem moru sretan i zadovoljan do najkrajnjih granica ljudskoga života.

I. R.

Godišnjica ruske revolucije.

Mnogi naši ljudi dobro poznaju Rusiju. Ima i takovih, koji su živjeli u njoj kao zorbjenici. Svi se dijele još za sta ogromnoj slavenskoj državi. Putovali smo svakom, pripovijedaju oni, deset i više dana neprestano ravnom Rusijom, dok stigosmo do određeniog cilja, a još ne vidjesmo kraja. Nekoji su prevažali Ural-gore te su bili zatučeni u Sibiriji, i ova ogromna zemlja, što se proteže do Tibog oceana, rusko je vlasništvo. Polovina Evrope pripada ruskoj državi, u kojoj obitava oko 150 milijuna stanovnika (Samo u Europskoj Rusiji 123 milijuna). Da nas malo bolje shvatite, reći ćemo vam, da je sama europska Rusija velika za 920 lstra ili za 14 Italija, a i pučanstva ima za četiri puta više.

Prife rata bilo je rusko carstvo veće i površinom i brojem ljudstva. S rusenjem carstva god. 1917. te proglašenim sovjetske republike, u kojoj su bolševički (komunisti) proglasili samoodređenje i slobodu svih naroda, otpalo je od Rusije nešto zemlja oko Baltijskog mora (Finska, Litva, Estonska i Letonska), te Poljska. Otpalo je time od Rusije oko 30 milijuna žiteljska, ali unatoč tome i današnja ruska sovjetska republika predstavlja veliku i najveću silu u Europi.

Ovih dana slavi taj veliki slavenski narod šestogodišnjicu svojeg potpunog političkog oslobođenja ispod jarma dinastije Romanovih. 27. februara 1917. godine odletjela je sa carskog prijestolja glava Nikolaja II, čime je pao u grob i apsolutizam ruskoga carizma. Seljak je i radnik bio smatran bespravniim robljem, kojim je mogao po miloj volji baratati velposjednici i industrijalci. Ruski je narod više puta pokušao, da svrgne sa sebe teške verige, kojima je bio okovan. Osobito čvrsti pokušaji u obliku buna i ustanaka zbili su se 1905. godine. Nitko od Rusa ne može do zaboravi krvave nedjelje 9. januara

1905. (nazvano krovavoe uskresenje). Narod se je bio tada u ogromnoj procesiji uputio pred carski dvor u Petrogradu s molbom, da mu podijele neke pravice. Carski su ih tirani dočekali i raspršili masu stradaljenim iz mitraljeza.

Narod je neprekidno nesio u svom srca mružnju prema dvoru. Po cijeloj su se Rusiji spomenute godine organizovali ustanici. Koliko je poginulo revolucionarnih boraca! Oktobra je mjeseca car, pod pritiskom neprestanih buna, te da bi udugo zaprijetio eventualni uspjeh revolucije, — izdao proglas-manifest, koji njihavije neke pravice narodu, da pomiri duhove. Radništvo je iz Petrograda i Moskve iskoristilo te pravice, a naročito slobodu stampe i sastajanje, te se počelo žurno što temeljite pripravljati na borbu. Već je bio organiziran u Petrogradu i sovj. radničkih deputata. Vlada je iz bojazni, da ne bude srušena, ukinita sve objavljene u spomenutom manifestu slobodstvo, raspustila savjet i počela je da primjenjuje svoje stare metode terora i ugnjetavanja.

Ruski je narod još u decembru god. 1905. podigao u Moskvi jaki ustanak, te se junaci držao nekoliko dana na barikadama, ali budući se tome n'su pridružili drugi gradovi, — buna je bila ugušena.

Iza toga nastaju još crniji dani za Rusiju. Ruski je seljak potpunoma ovisan od svoje velposjednika, te ne može ni da pisne, dok radnik životari kuckavno po smrdljivim i vlažnim barakama oko tvornica, te ne može da svojom mizernom nadnicom prehranje svoju obitelj, — pa se stoga podava očaju i piću. Široki su slojevi lišeni svih kulturnih i političkih ustanova. Pukih je škola vrlo omeđeni broj, ta nije to u interesu ruskog samoodržanja. Sistem se upravo stara, da muzik ostane nepismen i zalupan; jer će ga

stoga moći i nadalje lako iskoristivati i izrabljivati. Seljaku je i radniku bilo da-paće zabranjeno školati svoju djecu u višim školama, a nisu to ni mogli radit svog bijednog materijalnoga položaja.

I tako je išlo redom dalje bez ikakvog boljika. Stanje se još pogoršalo. Armija je bila potpuno pod uplivom germanskih špijona. Car Nikolaj II. bio je lutka svoje žene Marije Feodorovne, najbliže rođakinje bivšeg njemačkoga cara Wilhelma.

Dok je ruski muzik morao da protiv svoje volje brani dinastiju na frontu, na dvoru se carskom razbacivalo, trošilo, pililo, lumpalo i raspisivalo. Tu je imo glavno riječ: raskalašen i odvratni tip Grisa Rasputin, koji je radio u carskoj obitelji. Što je htio. Ugled onako već labavi dinastije je već više padao. U državi počela se osjećati oskudica, živeća onatoč ogromnom bogatstvu zemlje. Na bojuju se oficir pceci gubiti povjerenje svojih vojnika, kojima je već sve bilo jasno, što se radi. Trdjavu za tvrdjavom je padao bez otpora u njemačke ruke.

Jedan od najslavnijih i najčestitijih ruskih vojskovođa, general Brusilov, koji danas služi u ruskoj crvenoj vojsci, — dokazao je dokumentalno, da je njemačka spijunaža bila tako rafinirana i dobro organizovana, da su Rusi po planu ostavljali izvan neosvojivie utvrde i po naredjenju bez razloga odstupali. Zar je moglo to, da ide dalje? Nikako ne!

Čestitiji dio inteligencije, kaošto i razvijti predstavnici seljačko-radničkih masa, počeli su narod pripravljati na očajnu i konačnu borbu. Prilike su za to bile osobito povoljne. Svi su znači kazali, da će pokret uspijeti. Revolucionarni su vodje iskoristili veliko ogorčenje masa na frontu i u prizadini. Buknula je revolucija i dani su ruske reakcije bili odbrjomi; 27. februara 1917. srušio je ruski narod carski sistem.

Revolucija je bila provedena više manje bez proljevanja krvi. Armija, a i sve pučanstvo je gotovo listom prešlo na strani revolucije. Čijela je Rusija bila u oduševljenju, sve je osjećalo veliku olakšicu, svako je bio uvjeren, da će sada za Rusiju nastati bolji dani. Jasno je ipak bilo, da se kroz noć prilike ne će moći promieniti. Ruski je narod morao da podnese mnoge teških udaraca i lišenja, no on je osjećajući se oslobođenim od carske tiranije — čestito i samoprijegorno sve podnesao.

Međutim Rusija se oporavila uskorenim tempom i ulazi u kolo velikih država. Sa međama starog ruskoga carstva, kojih danas nema, izginule su i stare ruske upravne metode. Ruska je sovjetska republika usvojila načelo federalizma. To nije ništa drugo nego praktično ostvarenje načela o samoopredjeljenju nacija, kojeg je proglasila velika februarska ruska revolucija.

Blagodareći istinom provadjanju ovježnke, Rusija postaje jaka i velika. Nema države, u kojoj bi se narodne manjine osjećale ugodon i doma, kao u Rusiji. Pojedini narodi u malim državcima svojim autonomnim življenjem. Sve pako državice se privikle i teže k središtu Moskvi. Ideja o jedinstvenoj i moćnoj Rusiji širi se u novom obliku, ali odlučno i bezobzirno. Rusija se odriče svojih komunističkih načela, a ruski narod postaje si svijestan velike zadaće, koju imadu u povjesti da izvrši. Nema sumnje, da će se Rusija vratiti i društvo samostalnih slavenskih država kao najveća među njima, te da će ujedinjeno na demokratskim principima Slavenstvo vršiti davno određenu historijsku zadaću oko preporoda Evrope u smislu pomirenja i bratstva međunarodima i time obnoviti svoju slavensku kulturu — uliti u svjetsku kulturu nov život.

Bliza se dan, kad će Rusija igrati veliku ulogu u međunarodnom položaju. Jasno je, da će tom prigodom doći do revizije i uništenja više negoli jednog međunarodnog ugovora, ali ništa za to. Bjelodano je, da bez Rusije ne može Evropa živjeti, a ni stvarati trajne mirove. Zato imamo dovoljno dokaza. Zamislimo se malko: Evropske velvesti uspravu već četiri godine bez uspjeha. Danas počinje cijeli svijet da uvjida, da to ne će poći — bez Rusije i bez Rusa. Evo, na primjer, što je pisala nedavno jedna francuska novina:

Baltijske republike (Finska i druge), koja su nastale u doba revolucije (g. 1917.), zagradile su Rusiji put do mora. Poljska je dobila zemalja i preko onih medija koje je ustanovio car Petar Veliki, te drži u svojoj vlasti milijune Rusa. Rumunska je zaposjela Besarabiju, čije ljudstvo goji velike simpatije ljubavu do Rusije i ruskog naroda. Ako pomislimo, da živi u Rusiji brojem najveći narod na evropskom tlu, nastaje pitanje: koje i kakve pregrade i nasipe mogli bismo mi podići proti njemu. Možda Bugarsko, gdje je zvojni narod postavio na krmila zemljoradničku vladu, što je srodna bolševičkoj? Da li Ukrajina, koja je jezikom i plemonom istorodna Bugarskoj, gdje ona širi ruski upliv tako, da se i sami Bugari koje toga upliva? Rumunjska je oslabijena i uznemirena od sovjetske agitacije u Besarabiji. Srpski narod u Jugoslaviji pak instinktivno (po naravi svojoj) simpatizira s ruskim narodom. Rusiju s druge strane podupiru fanatički hrvatski zemljoradnici. Česko-slovačka sadašnja republika upravo je središte slavenske ideje i uzajamnosti. Austriju i Mađarsku uništilo je rat i mirovne pogodbe. Poljska imade bezbroj skrbi radi unutarnjih neprilika. Njemačka je pak pripravljena pasti u naručje svakom narodu, koji joj obeća, da će ju riješiti od krize falaj. Baltičke države su lako neslobne, da je uprav čudno. Što još žive. U slučaju, da se taj 120-milijanski ruski narod jednoga dana digne sa svojim zemama, djecom i živ linjama, zaista ne bi našao na drugu zapadnu negu na raskršću neslobno Evrope, koja će mu se tako nazio protiviti kako se je jednom malo protivila i branila Hunima i njihovim divovima, Atili i Dzingisiskanu. Nama se dođe ne treba bojati te ruske navale, i ruski narod ne će stupati preko naših ljevina u Andaluziju i Kastiliju (Španjolsku). Ipak zahtjeva ovaj nerazmjer med gigantskom silom velikoga slavenskoga naroda i otporom, što ga smoje Evropa, da se u buduće na mirovnim konferencijama ugluđenio izazivati Rusiju.

U znaku asimilacije.

Junaci smo prkoseći buri i oluji, podnosimo udarce stoikom mirnošću, naviskosmo se na bič, bat i strah, utvrdismo se u mezežu i neredu, očelismo se gladajući u sve dane čine nasilja i progonslava, postadismo da ledeni gladajući popaljene kuće i domove i unesrećena bića. Već su četiri godine prošle iza rata, a u nas, u Istri, sve se još vrti u ime rata za rat. Još i danas nam zvuču u usima one paklenske groznicje svihš svesnih bečkih groomovika: Vernichten Ausratten! Slavene, dasto! — Još ne zamjeniske ti grozni poklici pobjesnjelih i obilih austrijskih nastinaca, još nije umukao onaj smrtni akord svih pobuđova Beča, Budimpešte i Berlina, kad otpuću u Rimu gom: „Assimilare gli Slavi!“ O tome se radi doduse od prvog dana talijanske okupacije; to dobro nam i ćutimo, ali sada je pod novom vladom prešao tempo mrtvačkog opijela u „accelerato“. Ne bismo se mi u ovome listu time bavili, ali kad smo mi slavenski učitelji Istre postali nakovalom nasliučnog bata, ne možemo i ne smijemo šutjeti. Austrija je bacala slavenske ljude tamo, gdje se pogibalo i ginulo, u današnja Italija bacala nas u očaj i zdvojnost, da nam duše zamru u umru pod zastavom nasilja i progonslava.

„Assimilare! Tu stojimo mi slavenski učitelji na fronti. Mi smo sa svojim narodnim školama zatvorili vrata i prozore otrovnoj buri raznorodijanjanja; mi zakrišćimo staze i ceste grabljivcima našega srca i duše. Mi zapravo ni sami ne znamo, koliko vazeimo, mi sami nismo svijesni svoje moći i upliva u očima onih, koji hoće u najkraće doba, da raznorodu sa primorske Slavene. Mi svakako gušimo kao mora prvi ush čemih Talijana. To se opazilo odatle, što se nas učitelje redom bacala lievo i desno tamo, gdje im ne možemo braniti ulaz u naš posjed, a naše škole redom ukidaju; kaošto su Prusti na početku prolrog rata uništavali na svome pohodu u Belgiju sve tvrdjave, sve barutane i vojnička skladišta.

Slavenske škole moraju izginuti kao brodovi na olujnom moru. Sa brodovima pada i momčad njegova. Sa uništavanjem sla-

venskih škola u Istri izjećavamo i mi narodni učitelji Istru. Mi sa našim školama moramo izginiti, da se odstrane obrambeni nasipi odnaruđivanja, da ceste i putevi budu slobodni crnoj vojsci, da se otvore sva vrata i svi prozori Istre bijesnoj oluji. Mi učitelji eto zato trpinjo, zato nas se preumjestava, umirovljuje, suspendira, bičije, nazire, kroli, udaradi, demencira, sikanira, odvija, pozivaju, zaborijaju, vezuju nam ruke i noge i jezici. Mi smo živimo, i tako raznaruđivanja, asimilacije, Mi padamo mjesto naroda i za narod, padamo jer smo učitelji slavenske natjake, padamo jer smo ničelji, ugođitelji i prosvjetitelji. Mi, koji stojimo sa svojim znanjem na čelu naroda, pravi padamo u neposrednoj blizini rata, puske i грома. Mora nas nestati, a da padne naš narod u tminu neznanja, da ne čuje i ne vidi svoje odnošitelje učitelje. Moramo izginiti, da ne sirimo kulturu u svojeg naroda. Moramo izčežnuti, inače se ne može raznaroditi naš slavenski puk. Zrvice smo reakcije, impertalizma i nekulture politike.

se mora obaviti dražba, koju proglašuje u sporazumu sa financijskom intendanturom k. prefektura. Na dotičnom proglašenju mora biti dražba. Dražbu vodi glavarsko vijeće, kojem je obično dodijeljen i jedan zastupnik vlade. Zakup se daje dakako onomu, koji se zadovolja sa nižim postotkom odštete. Zatim se javi ime zakupnika i rezultat dražbe k. prefekturu. Ako nema prefektura ništa protiv zakupnika, bisu u mu odmah potvrđeno utjerivanje poreza.

je urečen sa strane fašista jedan sastanak u kazalištu Ciscuiti u Pulj za nedjelju dne 21. pr. mjesece. Taj se sastanak održao 3. i 4. pr. mjesece. Taj se sastanak održao 3. i 4. pr. mjesece. Taj se sastanak održao 3. i 4. pr. mjesece.

zino. Preporučujemo pak, svim onim, koji misle da dobro čine, naka imaju na pameti ove riječi Mirza Šafveć:

IZ BOLJUNŠTINE. Nema čiče općine u Istri negoli je nasu. Tu našu čistu, jedino kvaremo, svijet tri talijanske obitelji u gradu Boljunu, opet toliko ih u Pazu, a u svim drugima našim selima prebiva naš slavenski (hrvatski) narod. Kamodog ides, čujes samo naš hrvatski narod. Mi smo svi ovuda poljepladci, i ostali smo vjerni molci, plugu i našem rodnim jeziku. Kod nas nema gospođe: nijš ih bilo, nit ih je danas. Nema nijš sa se u gradu, pogospodili već i prije, pak stari i talijanski govorniki. Istine je i to, da je ovo pr. pogospodjenih lgoćevica neke naše ljude na izvanstani privuklo k sebi s kumstvom i drugaće je pušu u talijanski rog. No moramo reci istina, da je pokojna Austrija, koja nasih ljudi je potajljivo stasala u tu sada, Italija, dopada sada imamo ovuda čisti i osvjetljeniji Slovena nego li je bilo prije talijanske okupacije, akoprim sada se nekoliko naših ljudi upisalo u fašiste — prot. svoj volji i proti svojmu sreću. Malo će ovi i ovaški koristiti talijanskoi stvarii, jer oni traže samo za sob, koristi prodati, jer oni vidimo, umri su oni, koji su darivali i davali i bili milosrdni! Umri su, a ipak još imo naših ljudi, koji u tu vjeruju. Bog dai norem pameti! — Negu, čim nam se, da će se nekim našim ljudima, slabe pameti, kačočno sada otvoriti oči i skandalu na općini, jer postatni ljudi su već i prije prodati, i to je same rata i u doba talijanske okupacije. Pak napokom: tko ni danas još ne vidi i ne čuje, naka ga jama proguta! Temu nema spasa! On je izgubljen, — izgubljen! ...

IZ DRAGUĆA. Nas je sve, kolga vješe li manje, pokvario zadnji rat. Sta ceta? Mnogo smo zla čuli na svoje ist i vidjeli na svoje zdrave oči. Sad smo osvjetlovali, da dobre ljude treba izatižiti po bijelom danu sa, ljubavno u mre i tu svi smo podložni grijehu. Izumku ne čini ni naš novi puk. On nas je jedne nedjelje sa svojim predikom skoro prestražio. Prilivjedo nam je sasna ozbiljno i prestrašeno, da mi se je pokojna sestra — Bog joj se duš smloval! prikazala noću kao neposle. Gleđam sam i — reće on — kao vas, Siro sam na postelji. Bila je sva u bijelini, era bela kome Madona. Pital sam ju, što ja želi. Ona mi odgovori talijanski, da misim za nj i da platin pedeset i pet misa, drukćije da se ne može spasiti. U ja strahu — nadoda — potete imaginirati, akoprim sam ju sve. Zatim nestala u se sam odmah za nju misio, i drugamo sam poslo novac za služenje sv. Mise... Mi smo svi interesirano poslušali pripovijedanje g. župe-upravitelja, neki su pobijedili, drugi porcenitli, treći su postali plavci... Vjerovali i ne vjerovali...

IZ SOVINJAKA. Srećam ja staroga Kekola: pozdravimo se, a da mi se parim. Gledam ga, i kako, nemamo g. plovana. Tu stvri Hrvati skriva u ovoj i drugoj igri. Na Hrvati, kaka? Ne hodit, u crkvi! Ta niste ni vi, ne zamierite hoditi! ...

IZ SOVINJAKA. Srećam ja staroga Kekola: pozdravimo se, a da mi se parim. Gledam ga, i kako, nemamo g. plovana. Tu stvri Hrvati skriva u ovoj i drugoj igri. Na Hrvati, kaka? Ne hodit, u crkvi! Ta niste ni vi, ne zamierite hoditi! ...

Što pak onda ako dražba nije imala nikakvog uspjeha? U slučaju, da dražba nije imala nikakvog uspjeha, jer je bilo premda natječaja, onda je stalno se glavarskom vijeću predložilo trojicu natječajca, da od tih izabere jednog zakupnika. No svakako mora biti i takav način izbora odaslan prefekturu na odobrenje.

Što pak onda ako dražba nije imala nikakvog uspjeha? U slučaju, da dražba nije imala nikakvog uspjeha, jer je bilo premda natječaja, onda je stalno se glavarskom vijeću predložilo trojicu natječajca, da od tih izabere jednog zakupnika. No svakako mora biti i takav način izbora odaslan prefekturu na odobrenje.

Što pak onda ako dražba nije imala nikakvog uspjeha? U slučaju, da dražba nije imala nikakvog uspjeha, jer je bilo premda natječaja, onda je stalno se glavarskom vijeću predložilo trojicu natječajca, da od tih izabere jednog zakupnika. No svakako mora biti i takav način izbora odaslan prefekturu na odobrenje.

Kakve obveze ima zakupnik? Kotarska porezna uprava sklopljuje sa zakupnikom posebni zakupnički ugovor (contratto esattoriale). Zakupnik se u tom ugovoru obvezuje, da će isplatiti sve državne, pokrajinske i općinske poreze. Čim dohije zakupnik knjige i ostale spise od poreznih i drugih ureda, postaje odmah dužnik države sa čitav iznos i ujedno jamac za sve neisplaćene poreze. Osim toga jamči za doklade, općinske i druge pristojbe itd.

Kakve dobitke i kakav trošak ima pojedini zakupnik? Ni jedan zakupnik ne može da ima veću odštetu od 6% aka od istjeranog poreza. Od te odštete pak mora isplatiti sve troškove oca utjerivanja poreza.

Dali mora zakupnik prije nego mu je povjerenno utjeravanje poreza platiti kakvu kauciju? Jest. Svaki zakupnik mora položiti primjernu kauciju. Kako čujemo, u novim će pokrajinama odrediti visinu tih kaucija u zavisnosti od vrste i razmjera poslova i koga znade činiti ugovore. U obzir dolaze lakodjer i štedonice, posipulnice, zakruge itd. Budući da su tu i lamo previsko kakega, događi se da je krug tih izabranika vrlo ograničen. Zato se najviše pogodaju za te zakupce banke.

Kakve dobitke i kakav trošak ima pojedini zakupnik? Ni jedan zakupnik ne može da ima veću odštetu od 6% aka od istjeranog poreza. Od te odštete pak mora isplatiti sve troškove oca utjerivanja poreza.

Što će lako postati zakupnik? Zakupnik postane lako svaka fizična ili juridička osoba, koja se razumje u turističke poslove i koja znade činiti ugovore. U obzir dolaze lakodjer i štedonice, posipulnice, zakruge itd. Budući da su tu i lamo previsko kakega, događi se da je krug tih izabranika vrlo ograničen. Zato se najviše pogodaju za te zakupce banke.

Što je pak «a priori» isključen od zakupca? Od zakupca su isključeni najprije: državni pokrajinski poslanici, državni namještanici, svećenici, pokrajinski savjetnici i činovnici, općinski činovnici (ako se radi o dotičnoj općini), članovi pokrajinskog upravnog odbora, članovi općinskog vijeća ili odbora; nadalje oni, koji su s dotičnom općinom u tužbi, kao tužili i oni, koji nisu sudci, da niti svoje gospodarstvo vode i koji su osuđeni na teške kazne. (Svršit će se.)

DOPISI

IZ PULE. Epilog nedavnih događajja u puljskom arsenalu. U dopisima od prošle sedmice o događajima u puljskom arsenalu javio je vaš dopisnik,

Ep, kako mi je onda lako bilo, kako sam se osjećao blažen, kao okupan. Ama što mi sad ne može više da bude onako? Istom što mati prekrsiti vrata od velike sobe, a unutra se diže Zagreb. Ne može ništa da se razumije, samo što Zelenbač jedan put viknu koliko tuda nože: — A tko mene može naterati, da igram više? Kako toga? Poslije opte nasta neizan žagor i svadja. Onda čušno, kako se vrata otvorishe, gundjanje i! Ali bašo ne udje u sobu. Zalud mi tekasmo i dan zabjeli, ja i Diokica zasmapo a on još ne dodje. Kad se probudili, sunce biše daleko odskočilo. Ošćeo sam se strošno umoran i prazan. Ali ni mogoh više zatvoriti očiju. Ustanem. Sve izgleda nekako svućeno, pa tužno. Na polju, svjež zrak pada kroz otvoren prozor, a pred ikonom još drčke plamačak u kandilu. Moja mati i sestra blijede kao krpe, eči im vjazine, lice kao od vaska, krške prete, idu na prestima i ništa ne govore, samo što šapću neke pobožne riječi. Ne donjese nam doručak, ne pitaju tesmo li gladni, ne šalje me mati u školu! — Sta je ovoj — pitao sam je —. Je li ovjdie mrtvac u kući? Je li se moj pokojni stric vratio, pa ga valja na novo sabrati? Onda. Onda pretrgnuh, kad se sjeliš šta je noćno bilo, i mehanički prošapatu: Bože, znaš ono za babul! I opte: Bože, ama ubij onog Zelenbača!

PROV PUT SA OČEM NA JUTRENJE (Nastavak) Mi potraćemo k njoj pod ikonu i svi klekamo, a Diokica kleka po naše molbu, okrenu se licem njoj, krsni se siroče, čita na glas, on polaovic Očenaša, što je već bio naučio. Onda se opte krsiti i ljubti mater u ruku, pa opte gleda u nju. Iz njemih očiju teku dva nalaza. Sva. Ona biehu upravljane na sveca i na nabo. Tamo gore bioše nesje, što je ona vidjela; tamo njen Bog, kog je ona gledala i koji je u nju gledao. I onda joj se po licu razli nekakovo blaženstvo i nekakva svjetlost, i meni se učini, da tu je Bog pomilovao rukom, i da se svetac namješio, i da je aždaj pod njegovim kaplom zaštitio. Ostaje mi žalbenošće oči, na padob niće — na kraj nje balime i na njenu lijevu ruku. Kojom me pridrška, i molim se po stoli put: Bože, ti vidiš moju majku! Bože, molim ti se za babul! I onda, a ne znam za što: Bože, ubij onog Zelenbača! Dugo smo se tako molili. Poslije moja mati usje pope se na stolovic, pa cijelva svetog Djordja. I moja sestra to isto učini, a poslije diže i mene i Diokicu, te i mi cjevlasmo. Onda mati uze svoju kihu bosikoa, što je stajala za ikonom i staklence s bogojavljenskom svotilom, što je vijelo pod ikonom; prokrvari onom vidim bosikop, pa nešto šapćuć prekrsiti njime sobu. Onda polako otvorirat, pa na prestima dođe od velike sobe pa prekrsiti kitom vrata od nje.

(Svršit će se.)

... crkvu, kad je bio kod nas ovaj naš dobri gospodin Dukić. Onda smo hodili mi Hrvatci u crkvu, a sada hodite vi k talijanskome svećeniku. — Vi drugi ne čete da idete u crkvu u hrvatskomu, a mi talijanskome svećeniku? — O, da nas zahtijevaju da idemo k svakoju. — Jedanput čete pas i zvećati o drugome, koji je na psmu. Pak, kad nije vrag tu od vas, nego da ne nas! — Dapače vam drugom sada ide o bolje. Sada imate tu Italiju, koju ste želili mi: imate talijanske učitelje i svećenike: vi imate svakoga i svagdje vas lijepe gledaju: vi imate sve pravice, a male doznosti slobodno: vi imate poći u lov, i moći držati katerego dete. Ako vas uplita karabiner za oružje, katerego imate izdaviti: Mi son Italijan, mi son fascista! I stvar je za vas svršen! — A mi, a mi Hrvati! Poniži smo i pobozni pak što namo? —? —? Bog ne plaća svake! —? Keko je zamuknuo, i ja sam mu okrenuo u hrbat, i otišao sa svojim poslom. — Ja sam misliao sam sa sebi: Oni žele imati u Sotniju svećenika samo zato, da im privuču djecu i u selu, i da tu troše i prazne svoje zepove. —? —? —? Talijani, šerijanci ni prodanci u crkvi! —? Kad bi šlo sve po pravdi i volji naroda, mi bismo imali svega slovenskoga svećenika, ali otkad je to? Dukić se želi katerego bježati od nas! Gledjog bježi mi ga, ovdrazlavo! i mi zelimo svaku sreću i blaženstvo!

IZ SOCERGE (občina Buzet).

Nekaj se v naši vase kuha in moša in zdi se nam da ne vemo gladiu in čisto. Naša občina v Buzetu nam je... (text continues with local news and opinions)

IZ OPATIJE.

I nasem mjestu vijeća paritetna komisija, koja ima, kako je poznato, da uređi prilike na Rijeci, ukoliko se te prilike uređiti daju. Da se te konferencije drže gdje drugde, na primliku u Lozani ili u Gijenuvi... (text continues with details of the commission's work)

IZ RIJEKE.

D'Annunzio — turški pasa. — Sto će od toga imati Rijeka. —? Ninetta Hjelja. — English spoken! —? (text includes various local news items and names)

pokoju Austrija gotovo živjela od te znamenite industrije. —? Politički krugovi upravo su oduševljeni. Oni ističu s osobitim zadovoljstvom, da su obće kulturne države, Rijeka i Turska, imale već i do sada bezbroj snažnih, duhovnih tečaja. —? (text discusses cultural and political aspects of Rijeka and Turkey)

Frantina i Jurina.

Fr. Jurina — jednu besedu.

Jur. Ako ćeš i dve.

Fr. Ca j istina, da si ovega pusta bil — maskaran?

Jur. Ki ti j to rekaj?

Fr. Jedan čovek se Klanija. On da te j videl.

Jur. Kada me j videl — bil sam... —? (text continues with dialogue between Frantina and Jurina)

Gospodarstvo

POMOC GLADNIM PCELAMA.

Razumni pčelar pušta u jeseni svojim pčelama toliko hrane, koliko im je potrebno do nove pase. Ali se može dogoditi, da je bila paša slaba te da si pčele nisu imale gdje da skupe potrebnu hranu. Ne pomogne li pčelar vriednim radicama, one će sigurno poginuti od gladi.

Kroz celiu zimu, sve do polovice mjeseca marta, troše pčele malo hrane. Pogotovo u novembru i decembru je trošenje vrlo neznatno. To dolazi otkuda, što u onim mjesecima nema u ulju nikakvog meda. Same pčele troše malo, jer posivaju kao u neekavom proljeću. Cim koncem janara pocinje matica nositi jaješca u sredini klupka peće, pocinje se i hrana više trošiti. Približavajući se proljeću leglo se povećava i dosljedno troši više meda i peluda. Marča i aprila je pčelina ohtelje u ponom razviklu. U to doba pčelar nema vani gotovo nikakvog cvjeta. Štoga je jasno, da će pčelar uginuti, ako nema ništa u spremištu. Tu mora pomoći pčelar! Kako je mnogima nepoznat način prihranjivanja radi gladi, nastojat ćemo, da razumljivo rastumacimo kako se pri tome postupa, e da se ne naškodi više pčelgo koristi.

Pocetkom janara treba pripremiti i vidjel, pred jednim pametnim zdeljicu sa rastopljenim medom. Te slatke tekućine bjaše oko pola vinske čaše. Sunce je lijepo topilo kao da bi bilo u proljeće i pčele su zbila izašle i lizale podmetnutu im hranu. Upijali prijatelje, zašto hrani pčele u to doba? Odgovorio im je, da neke misle, da se to pravilo, ali to je jedna niema napač jedan moderni ulj. On si je to ovako tumačio: Dajem li sada pčelama hrane, one će misliti da je već proljeće i matica će leći obilnije jajaj, tako ču u pravu prognoze imati ulj krecat pčelama i morat će se rjiti. Do neke misle, ali to je pravilo, ali to je promislo na druge okolnosti. — Zapošete je u zlo doba! Jlenar je mjesec, u kojemu pčele spavaju, a prirodna savim miruje. Nigdje zelenila, nigdje cvjeta. Sa dodavanjem hrane, pčele se uzbuze i prevare. Matica nosi više jajaj. Hrana se troši iz žalije u ulju, jer se matica ima dodati. Tako će pčele ostati bez hrane i poginuti. — Mnoge će radlice izlietati kao na pašu gdje će jednu uginuti i zaprijetiti onom strašnom bolešću, koju nazivamo pčelinjom kužom, i najvestiti smrt i zdravlje pčelima. Eto, u takovu je pogibli moj prijatelj tjerao svoje pčele. Mnogo im je štetio, a ništa koristilo.

Ipak mora kačkada pčelar dati hranu svojim životinjama i u zimsko doba e da ne nastradaju od gladi. Ne će činiti kao moj prijatelj i davati svaki dan malo, nego će svu hranu dati na jedan dan i u to doba se vrhlo izabrati dan i raste pčele izlietaj. Izlaz će biti 2-3 litra meda i rastope. Imade li moderne panieve i provjedne sa potrebitim spravama za prihranjivanje, posao će biti lak. Smjesu od meda i vode dat će pčelama u unutariznoj ulju (Zmiderševci uljev) ili odogovo na prirodnu luku meda i zidre. Resti i ostali sa viedicim okvirima. Posao je težji kod selakkih uljeva sa nepokretnim sačem, jer treba na pokrovcu učitati prikladnu luknju. Na tu će luknju metnati veliku bocu sa grijom dole. Grla mora biti pokriveno sa gustom mrežicom od žice da se med ne izdaje sam, nego da ga pčele krpaju mrežicom vdrđete. Na jednu okolnost mora se osobito paziti: Miris od meda bi mogao privući druge pčele, koj bi mogle panj pohvatiti. Toga radi je najbolje da se pčele prenesu u dobro ograjanu sobu. Sve se luknje začepe da pčele ne izađu. Za to se može rabiti ričkija vredica. Jednako bi moglo doći, jer bi se moglo dogoditi, da u ulju ponestane potrebitog zraka. Jedan sat ita kako su pčele odnijele i zadnju kaplenu meda, začepe se luknja na pokrovcu i ulj prenese na svoje staro mjesto. Restekla ili vreda se skine. Med se mora davati mlakan, pa hranjenje u toplju sobi imati, gdje se pčele ne ohlade. Prehladnu hranu pčele ne uzimaju!

Tko je prisiljen hraniti pčele vani, mora hrani odvajati miris po medu. To će postići ovako: Me sa vodom se tetme na vafru i toplju posudu sa vrućom vodom. Na to se marljivo sklada pjenica sa vruću. Kada nema više pjenice (sadrž). Pjena će se opet stvariti i skidati dok je nedane. Tekućinu se prociedi kroz krpu i jaste pčelama bez straha pred tudjcima, jer je potpuno izgubila miris po medu.

Razumni pčelari daju pčelama i hrane i u nacin mogla prikladna. —? (text continues with detailed advice on beekeeping)

sta moramo biti veoma oprezni i strogi. Sve što krmice, koji imaju i namjenu bijelješku, moramo kod namora nerasta isključiti. Odbrane nerastice treba držati u posebnom odjelu, puštati ih više puta napojiti i hraniti ih tako, da se što jače i što brže razvijaju. Samo pri tomu moramo biti vrlo oprezni i nastojati, da se ne predebele. U pametno je još manje prepustiti, da se mladi neraste previše krmi sa posujama, krumplom i drugim jakim hranom, kako to čine naši seljaci. Mladim nerastima je najbolje davati malo krumpira i posija, a više riblje muke, zelena, repe i peše. Osobito moramo paziti, da se neraste ne počnu praviti u naju po ovdje, ali i na radu, svako prije 10 mjeseci a i onda za nekoliko mjeseca na rijetko.

U kokošnjaku: Pazi na čistoću! Obzirom na to, da kokosi počinju da sada redovito nesu, treba ih pravilno i dostatno krmiti. Dobro bi bilo, kad bi mogli biti što više na prozoru. Izabrano se naju metne po prvi put pod kvočke, kojim se odbare miran i topao prostor.

Oko kunića: Kunići svršavaju mijenjanje dlaka i počinju sa plemenjenjem. Zbog toga treba da čim prije postavimo sametku k samcu, ali i obratno. Ako sametka ne obiluje muskom, onda ju odstranimo i krmimo sa celerom i zobi, a drugog dana spravimo ih opet skupca. Dobro bi bilo, da ih koji put pustimo skupca van na šetnju, da se prije slube.

U pećinaku: Pećele treba temeljito pregledati i uvjeriti se, da li ima pećale matice, b) kakova je, c) da li je drustvo dovoljno jako, d) da li ima dovoljno hrane i e) kakovo je saće. U slučaju da nema pećale matice, treba mu odmah dodati drugu. Ako je pećale slab, onda ga moramo spojiti s drugim pećecom. Ako pak nema pećale dovoljno mada, valja mu ga dati u velikim količinama. Ako to nemamo, podamo mu sladora i to: rastopimo u 1/4 litra vode jedan kilogram sladora. Nastojimo da crno i pljenisavo saće zamijenimo sa drugim. Koje je čisto i prozirno, isto tako moramo gledati, da pravodobno izbacimo trušnjava saće iz ulišta. Ne zaboravimo, da svi slabi jedinci imaju već dostu loga. Kod pregledavanja tog loga treba raditi vrlo brzo, da se leglo ne prehladi. Pazi, da ne prolivaju oko pećinaka meda ili sladone tekućine. Čisti ulišta i čini umjetno saće. Ovaj mjesec pećale živahniju u naju po ovdje, ali i na radu, ne puzi i nešto manje. Zato im postaviti pred svako ulište nekoliko vode i posudi.

Uliarnica i maslinik: Nastavljaju se radnje, koje su zaostale u minulom mjesecu februaru. Osobito moramo da se požurimo sa klastenjem uljika. U uljarnici treba strogo paziti na čistoću. Mlado ulje treba nekoliko puta procediti, da se izluči.

U podrumu (konobii) i vinogradu: Sve ono, što smo rekli o konobii i vinogradu za mjesec februar, vrijedi i za ovaj mjesec. Sada je najzgodnije vrijeme, da obavimo proljetno pretkavanje vina, što nikako ne smijemo da propustimo. Pretčaćemo samo po suhom i većom vremenu, da se vino ne osuši, zapalimo u konobi jednu večer prije pretčaćivanja nešto običnog sumpora, tako da se čitav prostor napuni sumpornim dimom. Slijedećeg jutra otvorimo vrata i prozore, da izide dim, eda se konoba dobro pročisti za pretčaćivanje. Kod samog pretčaćivanja vino koje se pretčaje, neka dođe u dodir sa zrakom i to što više moguće. Talog se odstrani i bačva dobro opere. Sve bačve, koje nemaju posudu zdravo vino, treba zamporovati čistim sumporom.

U vinogradniku i rasadniku loza: Nastavljaju se sve one radnje, koje smo propisali za prošli mjesec februar. Svi vinogradari treba da nastoje, — dakako ako im dopušta vrijeme — da tijekom ovoga mjeseca doreže reznice loze i gnojni vinograde. Osim toga treba da se krenu sa sadnjom i okopavanjem. Čiscapanje loza mora biti dovršeno barem do polovice marta, jer kasnije nije tako sigurno da se primi. Inače rani cijep daje jaku mladicu, koju dobro dozrijeva. U rasadniku se ulagaju ključice i ako se u njemu nalaze žiljave od prošle godine, znaj, da se u ovom mjesecu treba saditi — ako se misli cijepati na zeleno — obrežu na jedno oko.

U voćnjaku: Nastavljaju se sve one radnje, koje su bile opredjeljene za prošli mjesec. Sa klastenjem moramo biti čim prije gotovi. Sada je najpogodniji momenat za sadnje voćaka. Prema potrebi može se posaditi voćke s kompostom i gnojnecom i umjetnim gnojem. Za voćke, koje unatoč svojoj veličini ne će da rode, bit će najbolji gnoj — vapno. Osim toga možemo im pospišiti plodnost i time, ako im ponešto posječemo žile i obavijemo stabilu i zv. koštaninom plućinom, a potom u Poljak. U ovaj mjesec najzajada u jedno i najbolja — doba za proljetno cijepanje voćaka. Naposljetku ne smijemo zaboraviti ni na ivansko grodžje, koje moramo polovicom ovog mjeseca nagnuti zemljom, ako hoćemo da nam se povećaju plodovi.

U povrtnjaku: Sve ono što smo napisali u februaru, posjimo u ovom mjesecu, a naročito crjenu peču (ciklu), blitvu (kampul), grašak, rokvicu, anis i sve vrste zelja (kangur, broskvu itd.). Zadanje je vrijeme da okopamo i pognojimo sparoge. Prizgodnije su sadnje: u ovaj mjesec održati sadnje: u rasadnje: u rana salata, kelj, kupus, korabice, karfiol i sve ono, što smo užjeli u ključitama. Uređe se novi nasadi hrena. Posadi se gljavnice starog korjena ili još bolje tanke dugje žile hrena iz starog nasada i to koje u duboku rasplješku. Zimskom salatom i špinacom posijane grede treba marljivo okopavati. Korotu, ciklu, peršin, celer, korabiu i rotkvu za sjeme valja presaditi na prosto lo. Krastavce i rane dinje treba posaditi na zeleno.

Na polju i livadi: Pripravljaj zemlju za blitvu, mrkvu, kumpur, kukuruz itd. Sij mrkvu,

sadi kumpur u topljnu, suhim položajima! Pri kraju mjeseca možes posijati djetelinu i blitvu. Ne zaboravi na jaro žiti! — Ozmne žitarice, ako ih je zemlja dignula, povajaj glatkim valjkom. Žitarice pak, koje nije žiti dignula, treba po suhom vremenu ostrm branim pobramti (pozobati). Kad bi noći seljaci znali, od kolike je važnosti to branjenje, uvjereni smo da ga ne bi nikad propustili. Kod slabih usjeva posipa se prije branjena nekoliko superfosfata, kalijevog soli i nešto čiškog salitra. Livade, koje su bile još prije poćnočne umjetnim gnojem, sada treba poiti gnojnecom. Umjetni gnoj, koje se nisu prije gojile, mogu se ovog mjeseca pognojiti sa superfosfatom i kalijevom solju, a za tim i gnojnecom. To vrijedi i za djeteljista. Bilo bi vrlo dobro, kad bi se još u ovom mjesecu pobranelle sve livade i djeteljista sa travničkim branom. Iscupani mlakovi, koje su livade pograbiti i odstraniti. Ako nije još propao plješine i zasijao ih dobrom travnom smiesom, neka to odmah učini.

Politički pregled

Evakuacija Sušaka. Proše subote u 7 sati jutru talijanske su čete definitivno ostavile Sušaku. Za njima je došla u grad jugoslavenska zandarmerija. Cijeli je grad bio okičen sa jugoslovenskim zastavama. Na više mjesta u gradu bili su podignuti veličanstveni slavoluci, iskačeni svijetlom i državama zastavama. Veliki slavoluci, pred rijječkim mostom imao je sa jedne strane prema Sušaku napis: "Živio kralji Aleksandar!", a s druge strane prema Rijeci: "Živila sloboda! Živila Jugoslavia!" U pola 10 sati došao je na raskršće grada Sv. Anni savjetodavni odbor grada Sušaka sa članovima paritetne komisije: gđ. Rybarrer, prof. dr. Šilovićem, Figatnerom, Stražničkim, Šišićem, Milovanovićem i načelnikom graduka Cukrom. Sa ovima došlo je više hiljada svijeta. Svijet se je sabrao iz svih susjednih mjesta, a naročito dobar utisak činili su susački Sokoli sa fanfantom, zatim nekoliko stotina gostiju iz Bakra sa načelnikom Antićem na čelu, te susački Orjuna i zagrebački Orjuna. Veliku radost je pobudila činjenica, da su iz Zagreba došli predstavnici Orjune i ostalih nacionalnih udruženja svega nekoliko stotina ljudi. U til čas bio je cijeli onaj kraj prekriven sa ogromnim masom od 10.000 ljudi.

Tačno u pola 10 došla je iz Martinske jugoslovenska vojska koju je vodio brigadir pukovnik Rekanik. U jedan mah začu se burni poklik: "Kralji! Kralji!" Cijeli kraj odzvonio je od burnih poklika i zalatlaso se od mahanja šestira, pučepica i borjaka. Pred pukovnika izasle dvije male djevojčice, jedna od njih sa Rijeka, pa su mu predale jedna soli i kruh, a druga litru cvijetice, pozdravivši ga srdačnim govorom. Poslije toga vladin povjerenik za grad Sušak dr. Hloholač pozdravio je vojsku, zahvalivši joj na oslobodjenju, a odgovorio je brigadir Rekanik, nozdravivši narod, koji se dočekao dan slobode. Govor je završio sa poklikom: "Živio kralji!" a taj poklik prihvatile su sakuljane hiljade i burnim "Živio!" dale su veličanj odjek poklika komandanta jugoslovenske vojske.

Uz burno klicanje i oduševljenje posla je vojska praćena nepreglednom masom naroda pošta u svoje stanove, a oficiri su pošli u gradsku vijećnicu, gdje je u 11 sati održana svečana sjednica gradskog zastupstva u prisutnosti oficira. Ovdje je vladin povjerenik dr. Hloholač pozdravio oficire i predložio, da se Nj. V. kralju i kraljici pošalje telegram, u kome se kaže, da susački građani oslobođeni ispod tuđinskog jarma šalju svom kralju i svojoj kraljici izraz odanosti i vjernosti i mole kralja, da te vruće osjećaje primi sa onakvim osjećajima, sa kakovim su mu poslani. Na prijedlog gđ. Hloholača zaključeno je, da se na epomet, ulaska pobjedilačke vojske podigne marmorna ploča, koja će se za sada pohraniti, a poslije postaviti u foyeru nove gradske vijećnice, koje ima sagraditi. Poslije ove svečane sjednice, koja je prisustvovala sve odlično građanstvo Sušaka, pošli su oficiri i uzvratnici u hotel "Jadran". One nepregledne mase naroda nastavile su gradom oduševljene manifestacije.

U Francuskoj bit će uvedena 18-mjesečna vojna služba kao u Italiji. Francuska vlada nastoji svim silama, da si što bolje organizira vojsku. Ona stoji na stanovištu, da će Evropa izbjeći ponovnom ratu jedino u tom slučaju, ako je Francuska jaka. Da bude jaka mora je doprinijeti žrtve. Francuska mora biti kadra, da započne rat, bude li joj nametnut. Za mirno doba treba dovoljnu jaku vojsku, da čuva stražu na Rajni, da zadovolji potrebi tuzemstva i kolonija, i da uzmogne poduzeti nasilne operacije u svrhu zaštite i izvođenja mirovnog ugovora. Prama vladinom mišljenju, u slučaju rata mora biti Francuska kadra, da odmah predje granicu i da prenese rat na neprijateljsko područje. Za slučaj rata može biti odmah postavljeno 200 divizija, koje će moći zaposjesti frontu od 800 km duge. Zato valja traži vojsku od 450.000 ljudi, i 200.000 ljudi za operacije izvan Francuske. Ova snaga mirovnog doba može se postići jedino 18-mjesečnim službovanjem. Kad bi se služilo jednu godinu, iznašao bi broj vojnika 125.000.

U Poljskoj je ministarsko vijeće odlučilo, da pozveri ministarstvo pravde začinu, da izdri osnovu zakona, prama kome će se staviti pod prijetnju svi trgovci, koji čuvaju i sakrivaju robu i ovdaju njeno prodavanje na vrijeme, kad ista poskupi. Na ovaj se način misli zastupiti skupoća, koja rapidno raste. Tako je komisija za suzbijanje skupoće ustanovila, da sa cijene robe u Varšavi u veljači poskošile za 107 post u odnosu prema cijeni u mjesecu siječnju. Skupoća ci u drugim gradovima raste. Iz Lodza se javlja, da su tamo izvršena četiri atentata bombom na poznate lihvarc. Atentate su izveli članovi tajne organizacije, koja je namijenjena ratu na život i smrt svim lihvarcima i spekulantima.

Njemačka. Kako je poznato, bavarski su ministri odlučili, da odu na vinski na taj način, da proturaju u bavarskom saboru predlog, kojim se zahtjeva zavedenje bavarskog državnog predsjednika. O tom je trebalo odlučiti bavarski sabor na zadni dan prošlog mjeseca, i kako iz Münchena javljaju, taj je predlog prijedlog utelio, jer se nije našla za njega većina od 7 glasova. Ispod toga se taj predlog ne može prihvatiti kao podloga za promjenu ustava, koja bi svakako bila nužna kad se zavodi mjesto državnog poglavice. Tom prigodom došlo je u bavarskom parlamentu do velikih burnih scena. Komunistički zastupnik Hisekender je napadajući bavarsku državu, koju radi u državi. Nato su članovi te stranke poljeto do govorničke tribine i zastupnik Graf pljuskao je zastupnika Eisenberga. Nato je poželjio čitava socialna demokracija na Grafu i izdula ga. Tek nakon pol sata zavladao je onaj u sabornici mir.

U Njemačkoj je usvojena petka bila je u angorskoj narodnoj skupštini poslavljen svečanim činom 4. obljetnica njenog sastanka. Kemal-pašao drzao je tom prilikom velik govor, u kome je izjavio, da je Turska učestvula prijateljske govore vjernim uvjerenjima ekonomskih odnošaja prema sovjetskoj Rusiji. Kemal-pašao izjavio je pod kraj govora, da on upravo sada sa sovjetskom Rusijom pregovara o zaključenju trgovačkog ugovora i o pitanju uređenja granice. Zatim je uzeo riječ i bivši turski delegat na lausanskoj konferenciji, koji se je izjavio, da se opredjeljuje, da se prihvati njihov mirovni ugovor, koji bi im jamčio Turskoj, da će joj se povratiti, Karağaz i Mosul, izmjeniti statut o morskim tjesnacima i da će se ukloniti ekumenski patrijarh iz Carigradu. U ovom pogledu se je pokazala cijela skupština jedinstvena.

Razne vijesti

Domaće novosti.

Na naslov kr. Ravnateljstva pošte i brzova u Trstu. U zadnje vrijeme prestalo nam je dostijeti tuzbne protiv postupka kr. pošte s našim listom. U nekim mjestima pazirskog, lorečkog i koparskog kotara naši čestiti pretplatnici uopće ne primaju naš list, premda im ga uprava redovito šalje. Suv naš trz i napor, da bismo im naš red u dostavljanju čestito listu ostaje uzaludan. Pošta, nek smo uvjereni, da ima Ravnateljstvo pošte i brzova u Trstu dosta dobre volje da učini red na poštama, koje ne dostavljaju pretplatnicima list, pitamo: Što kani poduzeti, da se učini kralj tim neurednostima? Da li si je sl. Ravnateljstvo sviješno teških posljedica, koje bi mogle da iz toga nastanu, da naime svijet izvan svoje povjerenje u zakonito poslovanje nekih postanskih uredu? Uostalom mi ne možemo da na takve neurednosti štitimo. Ako sl. Ravnateljstvo brzo ne učini red na nekim poštama, bit ćemo prisiljeni da se obratimo našim narodne poslanike, da oni tu stvar iznesu na pravom mjestu. Obzaljujemo, što ne koji post. uredi bacaju time pod noge tuda kr. pošte. A čijom krivnjom? Krivnjom naše uijelnj glava, koje se ne žucaju da niti kvere uvjerenje svojih vlastitog naroda i njegove države, nego da odovolje svojoj strastvenoj mrznoj protiv vlastitih jugoslovana, kojim nam puzaju spoštitu osim toga, da ne će zatajiti svog rodu i jezika. Što se niti od crnaca u Libiji ne zahtjeva.

Nadamo se, da će sl. Ravnateljstvo kr. pošte i brzova uvažiti našu pritužbu te učiniti svoje dužnosti.

Jesam li poslao pretplatu?

U Francuskoj bit će uvedena 18-mjesečna vojna služba kao u Italiji. Francuska vlada nastoji svim silama, da si što bolje organizira vojsku. Ona stoji na stanovištu, da će Evropa izbjeći ponovnom ratu jedino u tom slučaju, ako je Francuska jaka. Da bude jaka mora je doprinijeti žrtve. Francuska mora biti kadra, da započne rat, bude li joj nametnut. Za mirno doba treba dovoljnu jaku vojsku, da čuva stražu na Rajni, da zadovolji potrebi tuzemstva i kolonija, i da uzmogne poduzeti nasilne operacije u svrhu zaštite i izvođenja mirovnog ugovora. Prama vladinom mišljenju, u slučaju rata mora biti Francuska kadra, da odmah predje granicu i da prenese rat na neprijateljsko područje. Za slučaj rata može biti odmah postavljeno 200 divizija, koje će moći zaposjesti frontu od 800 km duge. Zato valja traži vojsku od 450.000 ljudi, i 200.000 ljudi za operacije izvan Francuske. Ova snaga mirovnog doba može se postići jedino 18-mjesečnim službovanjem. Kad bi se služilo jednu godinu, iznašao bi broj vojnika 125.000.

U Poljskoj je ministarsko vijeće odlučilo, da pozveri ministarstvo pravde začinu, da izdri osnovu zakona, prama kome će se staviti pod prijetnju svi trgovci, koji čuvaju i sakrivaju robu i ovdaju njeno prodavanje na vrijeme, kad ista poskupi. Na ovaj se način misli zastupiti skupoća, koja rapidno raste. Tako je komisija za suzbijanje skupoće ustanovila, da sa cijene robe u Varšavi u veljači poskošile za 107 post u odnosu prema cijeni u mjesecu siječnju. Skupoća ci u drugim gradovima raste. Iz Lodza se javlja, da su tamo izvršena četiri atentata bombom na poznate lihvarc. Atentate su izveli članovi tajne organizacije, koja je namijenjena ratu na život i smrt svim lihvarcima i spekulantima.

Njemačka. Kako je poznato, bavarski su ministri odlučili, da odu na vinski na taj način, da proturaju u bavarskom saboru predlog, kojim se zahtjeva zavedenje bavarskog državnog predsjednika. O tom je trebalo odlučiti bavarski sabor na zadni dan prošlog mjeseca, i kako iz Münchena javljaju, taj je predlog prijedlog utelio, jer se nije našla za njega većina od 7 glasova. Ispod toga se taj predlog ne može prihvatiti kao podloga za promjenu ustava, koja bi svakako bila nužna kad se zavodi mjesto državnog poglavice. Tom prigodom došlo je u bavarskom parlamentu do velikih burnih scena. Komunistički zastupnik Hisekender je napadajući bavarsku državu, koju radi u državi. Nato su članovi te stranke poljeto do govorničke tribine i zastupnik Graf pljuskao je zastupnika Eisenberga. Nato je poželjio čitava socialna demokracija na Grafu i izdula ga. Tek nakon pol sata zavladao je onaj u sabornici mir.

U Njemačkoj je usvojena petka bila je u angorskoj narodnoj skupštini poslavljen svečanim činom 4. obljetnica njenog sastanka. Kemal-pašao drzao je tom prilikom velik govor, u kome je izjavio, da je Turska učestvula prijateljske govore vjernim uvjerenjima ekonomskih odnošaja prema sovjetskoj Rusiji. Kemal-pašao izjavio je pod kraj govora, da on upravo sada sa sovjetskom Rusijom pregovara o zaključenju trgovačkog ugovora i o pitanju uređenja granice. Zatim je uzeo riječ i bivši turski delegat na lausanskoj konferenciji, koji se je izjavio, da se opredjeljuje, da se prihvati njihov mirovni ugovor, koji bi im jamčio Turskoj, da će joj se povratiti, Karağaz i Mosul, izmjeniti statut o morskim tjesnacima i da će se ukloniti ekumenski patrijarh iz Carigradu. U ovom pogledu se je pokazala cijela skupština jedinstvena.

Na naslov kr. Ravnateljstva pošte i brzova u Trstu. U zadnje vrijeme prestalo nam je dostijeti tuzbne protiv postupka kr. pošte s našim listom. U nekim mjestima pazirskog, lorečkog i koparskog kotara naši čestiti pretplatnici uopće ne primaju naš list, premda im ga uprava redovito šalje. Suv naš trz i napor, da bismo im naš red u dostavljanju čestito listu ostaje uzaludan. Pošta, nek smo uvjereni, da ima Ravnateljstvo pošte i brzova u Trstu dosta dobre volje da učini red na poštama, koje ne dostavljaju pretplatnicima list, pitamo: Što kani poduzeti, da se učini kralj tim neurednostima? Da li si je sl. Ravnateljstvo sviješno teških posljedica, koje bi mogle da iz toga nastanu, da naime svijet izvan svoje povjerenje u zakonito poslovanje nekih postanskih uredu? Uostalom mi ne možemo da na takve neurednosti štitimo. Ako sl. Ravnateljstvo brzo ne učini red na nekim poštama, bit ćemo prisiljeni da se obratimo našim narodne poslanike, da oni tu stvar iznesu na pravom mjestu. Obzaljujemo, što ne koji post. uredi bacaju time pod noge tuda kr. pošte. A čijom krivnjom? Krivnjom naše uijelnj glava, koje se ne žucaju da niti kvere uvjerenje svojih vlastitog naroda i njegove države, nego da odovolje svojoj strastvenoj mrznoj protiv vlastitih jugoslovana, kojim nam puzaju spoštitu osim toga, da ne će zatajiti svog rodu i jezika. Što se niti od crnaca u Libiji ne zahtjeva.

Nadamo se, da će sl. Ravnateljstvo kr. pošte i brzova uvažiti našu pritužbu te učiniti svoje dužnosti.

Novo daske i greda
svake vrste prodaje. MATEJ BANČIĆ, Kr.razred
Zmijnj kod Kanfanara.

Gdje je pravica? Pisu nam iz Vodjanština: Talijani nikako ne mogu da se iz Vodjanština. Jos nam je da je jedan par škola na Puljstini. ali i ove škole na pretvore u talijanske. Predsjednik školskog vijeća u Vodjanju Delton obratio se na jednoj Talijanasa u Juršićima s zamolbom, da mu on sakuplja potpise, da se hrabroška škola u Juršićima pretvoru u talijansku. Taj Talijanac je bio toliko pašisten, da se obzira poruživši Talijansku vojsku, da se Talijanac pred malo dana porazijabo je nekog par stakala na kući našeg otpadnika, fašista Mate Dusića. Taj nesretnik je odmah iz neke osobae izvao, koju još prama našem čovjku, išao k buzetskim karabinjerima na opoziciju ga. Karabinjeri dotična stakla ili ne, nego su odmah išli napustiti našeg čovjeka te ga odveli u Buzet na karabinjersko postaju. Tu su ga držali zatvorenog tri dana, a zatim, kad su vidjeli da je nevini, otpustili ga kući. Ali nemog da to saznao neposredni lašist, poslao je odmah najaku, da se oduzmu te postojne. Zato Vas nazivajmo molim, da mi ne saljete više naše misli. Istarske Riječi. Bez zamjerai (Slikevi potpis). Treba li komentara?

Pogreb dr. Ivana Tavčara u Ljubljani bio je upravo veličanstven. Povorka, koja je krenula za pokopnikom, brojila 25.000 duša. Ljubljani ne pamti takvog pogreba. Iz toga se jasno vidi, kako je bio pokojnik priljubljen u narodu. Sad se sakupljaju po cijeloj Sloveniji doprinosi za podignuće spomenika velikom genijaju slovenskog naroda.

Zenski svet. Izasao je teci broj ovog novog ženskog lista sa ovim sadržajem: Olesja (A. L. Kurpin, iz ruskega prevela P. Hotevarjeva), Gobjarjan i Sembilja (Dr. I. Lah), Tragika ženske usode (Ivanka Klemenčević); Dečje igračke (Dr. Ivan Janovović - Batuti); Ko ne vječev sve tih pridi (Mrak (Mera Kolar - Čabrčeličeva); Kralj (Anica Lebarjeva); Misel (Srećko Kosovel); Kako pivečem možda trajno na dam (Minka Govekarjeva); Izvestaji društvena poročila, po ženskem svetu, materinstvo, gospodinjstvo, kuhinja, higijena, književnost i razgovori. Ovaj broj imade priloge sa slikama uzoraka ženske crtanice u crtanju.

Zenski svet izlazi jedamput svakog mjeseca, a naručuje se u Trstu, po pretinac br. 384. Godišnja pretplata 14 lra.

Jadranka. Primili smo 3. broj ovog obilastnog lista, koji već treću godinu izlazi u Trstu. Sadržaj je ovog broja: Matija Gabec (M. Svoboda), Čestitke na lausanskoj konferenciji, Pismo i Mostje Krusar (Gracijanova), O jetlici (O. J. Napoleon (Svatopluk Cech), Z vilišne (Mij); Graček (M. Gregoričeva); Drobtine; Dr. Ivan Tavčar u njegovu delu, naša zamjenjena mladina, gospodinjstvo, kuhinja, o ročnim delima, odgovori i pitanja, to i ono u Rusiji.

Jadranka izlazi svakog prvog u mjesecu. Pretplata za cijelu godinu 10 lra., pojedini broj 80 cent. Uredništvo i uprava: Trst, via Scorola 492, I.

Kapelan pozvan na dvoboj. Na pokladni utokar održava se u madžarskom mjestu Bekessaba ples, koji se protegao sve do jutra. Na pehnulcu, Uslijed toga je ondanšnji kapelan ukorio u jednom katoličkom lokalnom listu građjane radi povrede korizme kao i radi uvredje kršćanskih osjećaja. To je utvrdilo predstavnice odbora za prirodne uvjete, koje se tome odvraćnom, svećeniku poslao sekredant, da mu dade vitezku zadovoljstiju za nanesenu uvredu.

Najstariji čovjek. U Carigradu živi jedan Turčin, koje je ovilj dana navršio 147 godina. Je je prema tome po svojoj prilici najstariji čovjek u svijetu. Ljudek koji je predložio nazad malo vremena, pa kad su mu izjavili, da mu sece pravilno kuva, veseli je starčinu izjavio, da će on još borem dvadeset godina proizvoditi.

ZA FOND "ISTARSKA RIJEČI."
Veselo društvo u Puli sakupilo je za fond J. R. L. 191. N. N. iz O. daruje L. 200. Z. T. P. daruje L. 100. — Ukupno L. 491.

Za ovaj plemeniti darovatelj: Dao Bog, da bi se i drugi naši prijatelji udjelovali u ovom predmetu, da bi se u svakoj prigodi, u tuži i veselu sjeli naš jednog i toli potrebog hrvatskog lista u Istri!

Odgovorni urednik: IVAN MARIJA MICHELIZZI
Izdavači: DR. STOJAN BRAJŠA I IVAN STARČIĆ
Tisk: TISKARA "EDINOST" U TRSTU.

Novo daske i greda
svake vrste prodaje. MATEJ BANČIĆ, Kr.razred
Zmijnj kod Kanfanara.